

РУЖДИ НА ДИГИТАЛНОЈ ПЛАТФОРМИ

Салман Ружди је недавно објавио да ће његов следећи роман излазити у наставцима, на дигиталној платформи Сабстек (Substack). На ово се одлучио на иницијативу саме платформе, која је претходно контактирала његовог књижевног агента. Платформа Сабстек је позната по томе што је најпре привукла велика имена новинарства, али у последње време на њој објављује и све више прозних писаца, попут Пети Смит и израелског аутора Етгара Керета.

Сабстек функционише тако што се читаоци најпре претплате на ауторе, чије текстове потом добијају у електронском сандучету. Аутори неретко шаљу и бесплатне садржаје, тако да ни Ружди неће бити изузетак. По властитим речима, платформу ће искористити да ради оно што никада раније није: да пише филмску критику и књижевне трачеве („докле год у њима никога не клевеће”).

У историји књижевности је позната чињеница да су многи књижевни класици излазили у наставцима, попут *Пиквикових ња-џира* Чарлса Дикенса и романа *Мадам Бовари*, *Рај и мир* и *Срца њама* Џозефа Конрада. Поједини читаоци књижевних часописа су слали писма редакцијама и покушавали да утичу на ток радње. Да ли ће Ружди можда подлећи оваквим сугестијама? „Морала би то да буде збиља добра сугестија”, изјавио је писац.

ДЕЛЕГАЦИЈА „НЕУТРАЛНИХ” ПИСАЦА НА САЈМУ КЊИГА

У Мадриду се од 10. до 20. септембра одржава јубиларни 80. Сајам књига, а земља гост је Колумбија. Влада те земље је саставила списак писаца које ће о трошку грађана послати да представљају књижевно стваралаштво те државе. Међу њима су један од највећих песника Дарио Харамиљо, те Хорхе Франко и Мелба

Ескобар, али су изостављени неки од великана, попут Фернанда Ваљеха, Лауре Рестрепо и Пабла Монтоје.

Подразумева се да ниједна књижевна „репрезентација” не може бити комплетна и свеобухватна, али је уље на полемичку ватру лично досуо колумбијски амбасадор у Шпанији, утврдивши да „књижевни сајам не би требало да се претвори у политички сајам”, те да се приликом избора писаца водило рачуна о њиховој „неутралности”, што се доводи у везу са бруталним гушењем недавних протеста против председника Ивана Дукеа. Мелба Ескобар је прокоментарисала да се ово тешко може другачије тумачити него да је „избор учесника очигледно зависио од јавног исказивања привржености председнику или барем неизношења критике на његов рачун”. Гарсија Робајо у овоме види „чин непоштовања према писцима – и изабранима, и онима који то нису – за које се сматра да не би требало да имају моћ политичког расуђивања, а да би њихова дела требало да буду неутрална, безазлена и безлична, као да нису никла из живота. Доказ је то дубоког непознавања смисла књижевности од стране политичке елите.”

Но, чак и поједини писци послати на Сајам у Мадрид слажу се да је влада Колумбије пропустила прилику да под слоганом „Разнолика и жива” (*Diversa y vital*) представи широку лепезу савремене колумбијске књижевности. Неки од њих ће незванично додати и да критика на рачун сваке власти није неспојива са послом писца и интелектуалца – од њих се и очекује да пружи анализу политичких феномена и рефлексију о њима, да својим књигама и артикулисаним мишљењем посредују у разумевању све сложености стварности у којој обитава, могло би се рећи, савремено људско поколење. Цензура и бирократске препреке аутократских режима могу бити само контрапродуктивни, а историја нас учи да њихов лажни сјај и моћ на крају бивају прегажени и превазиђени.

IN MEMORIAM: АНТОНИО МАРТИНЕЗ САРИОН (1939–2021)

Песник и есејиста Антонио Мартинез Сарион, који је преминуо 14. септембра, један је од иноватора шпанске књижевности и репрезентативна фигура савремене шпанске поезије. Студирао је права, а на књижевну сцену је ступио шездесетих година. Са само две објављене збирке, нашао се у познатој антологији *Девећ најновијих шпанских песника* (*Nueve novísimos poetas españoles*, 1970) критичара Ђузепе Марије Кастељета, по којој је читава генерација

радикално различитих песника из седме деценије прошлог века, која је одбацивала социјалну књижевност у корист формалног и тематског естетизма, добила назив песничке групе *novísimos*.

Елементи заједнички свим његовим поетским збиркама јесу колаж и технике надреализма. Међу првима је у Шпанији истицао дивљење према америчким битницима, те су у његовој поезији честе референце из субкултуре, кинематографије и џез музике – и то неретко у истој песми. Поетска техника му је описивана као надреалистичка, али уз битну разлику – нагомилавање наизглед неповезаних слика резултат је вољног изражавања хаоса савременог живота; оне нису последица „слободних асоцијација”, већ свесне дис-агрегације логичких асоцијација.

Колико год се у песничким збиркама трудио да разори сваку синтезу, збирке есеја су му описиване као „срећна синтеза културе и живота”. Оне полазе од биографских података, попут описа детињства у Албасетеу, и претварају се у читалачки деликатес састављен из размишљања о књижевности, филму и музици. Синтетички поглед на културу помогао му је у вођењу емисија на шпанској телевизији посвећених кинематографији. Преводио је са француског језика, а његови преводи Бодлера и Рембоа убрајају се међу најбоље.

Приредио
Преграј ШАПОЊА